

„Lidl“ pozicija dėl mikroplastiko

Taip gyventi verta!

„Lidl“ tvarumas

Turinys

1. Mūsų samprata apie mikroplastiką	3
2. Taikymo sritis	5
3. Mūsų priemonės ir veiksmai	5
4. Organizacijos ir ženklėjimas	5
5. Šaltiniai.....	6

1. Mūsų samprata apie mikroplastiką

Šiuo metu nėra vieno bendro mikroplastiko apibrėžimo. Mikroplastikas paprastai reiškia mažesnę kaip 5 milimetrai plastiką, kuris yra skirstomas į pirminį ir antrinį. Pirminiu mikroplastiku vadinamos pramoniniu būdu pagamintos plastiko dalelės, kurios yra sąmoningai dedamos į produktus – pavyzdžiui, šveitikliuose naudojamos abrazyvinį efektą turinčios mikroplastiko dalelės. Kalbant apie kietąsias plastiko daleles, kurios yra mažesnės kaip 5 milimetrai, anglų kalboje dažnai naudojama „microbeads“ sąvoka.

Antrinis mikroplastikas, priešingai, susidaro skylant didesnių matmenų plastikui (vadinamam makroplastikui) gamtoje, pavyzdžiui, buteliams, maišeliams ir kitoms pakuotėms, kurios patenka į aplinką ir joje skyla į vis mažesnius plastikus.

Viešai diskutuojant apie mikroplastiką, kūno priežiūros priemonėms ir kosmetikai dažnai skiriamas ypatingas dėmesys. Fraunhoferio aplinkos, saugos ir energetikos technologijų institutas UMSICHT 2018 m. paskelbė išsamų tyrimą apie pagrindinius mikroplastiko ir makroplastiko šaltinius¹. Tyrimas parodė, kad daugiausiai mikroplastiko į aplinką patenka dėvintis padangoms, o mikroplastikas iš kosmetikos priemonių sudaro mažiau nei vieną procentą. „Lidl“ prisiima atsakomybę už produktus, kuriems „Lidl“ turi tiesioginę įtaką, ir imasi veiksmų.

Poveikis aplinkai

Plastikas yra prieštarai vertinama medžiaga, kuri kelia vis daugiau problemų aplinkai, nes jis paprastai yra atsparus irimui ir dėl to daug metų išlieka gamtoje. Dažniausiai plastikas yra gaminamas neatsinaujinančių išteklių (naftos) pagrindu. Naftos išgavimas sukelia didelių ekologinių problemų, susijusių su dirvožemio ir vandens telkinių, oro tarša, buveinių ir miškų naikinimu. Be to, kyla daug socialinių iššūkių, pavyzdžiui, žmonių iškeldinimas arba sveikatos problemos dėl dirvožemio ir vandens telkinių taršos.

Be mikroplastiko gamybos keliamų rizikų, taip pat kyla aplinkos taršos problemų. Pirminis mikroplastikas, pavyzdžiui, naudojamas dušo geliui, paprastai kartu su nuotekomis patenka į vandens valymo įrenginius. Dar nėra pakankamai ištirta, ar valymo įrenginiai pakankamai gerai išvalo mikroplastiko daleles iš nuotekų. Neišfiltruotas mikroplastikas gali patekti per nuotekas į jūrą ir požeminį vandenį. Pagal kiekį, didžiausias jūroje esančio mikroplastiko šaltinis yra didesni plastikai, kurie ilgainiui skyla į antrinį mikroplastiką.

Jūroje tiek smulkiosios, tiek ir didesnės plastiko dalelės (priklausomai nuo organizmų dydžio), gali sukelti jūros gyvūnams virškinamojo trakto traumų, sutrikdyti jų virškinimo procesus bei blokuoti maisto patekimą į virškinamąjį traktą. Be to, mikroplastikas gali veikti kaip transportavimo priemonė, kai ant jo paviršiaus susikaupia kenksmingų medžiagų, invazinių rūšių ir ligų sukėlėjų. Taip pat įtariama, kad sveikatai kenksmingos cheminės medžiagos, tokios kaip plastifikatoriai, naudojami plastiko gamybos procese, gali patekti į vandenį arba į jūros organizmus. Tikslus poveikis yra tiriamas.

Mikroplastikas gali patekti į aplinką taip pat ir su nuotekų valymo įrenginių dumbliu, kuris dažnai naudojamas laukuose kaip trąša, kurioje gausu maistinių medžiagų. Tokios dalelės gali suėsti gyvūnai

arba jos gali patekti į vandenį. Netgi ore galima rasti plastiko likučių.

Taigi, mikroplastiko galima rasti vandenyje, žemėje ir ore, be to, jis patenka per mitybos grandinę taip pat ir į mūsų maistą. Jo buvo rasta jau daugelyje maisto produktų, gėrimų (pavyzdžiui, midijose, žuvyje, meduje, aluje) ir geriamajame vandenyje. Vokietijos Aplinkos ministerijos ir Vienos medicinos universiteto atliktas tarptautinis bandomasis tyrimas pirmą kartą patvirtino mikroplastiko buvimą visų tyrimo dalyvių išmatose.² Tikslūs plastiko dalelių žmogaus sveikatai keliami pavojai šiuo metu yra tiriami įvairiuose moksliniuose tyrimuose.

Mūsų požiūris

Mes esame „Schwarz“ grupės dalis ir kartu su kitomis šios grupės įmonėmis esame viena didžiausių tarptautinių mažmeninės prekybos grupių. „Schwarz“ grupė suvokia savo atsakomybę už poveikį aplinkai ir ją prisiima. Tam buvo sukurta tarptautinė visapusiška „REset Plastic“ strategija, apimanti penkias veiklos sritis: plastiko vengimą, projektavimą, perdirbimą, šalinimą iš aplinkos bei inovacijas ir švietimą.

Mikroplastikas yra visuomenės diskusijų apie plastiką dalis. „Lidl“ jau nuo 2015 m. intensyviai dirba šioje srityje ir tiki mikroplastiko mažinimo svarba visuose šaltiniuose. Šiuo metu Europos Sąjungos teisės aktuose nėra numatyta draudimų naudoti mikroplastiką gaminant kosmetikos priemones, todėl mes nustatėme savo mikroplastiko sąvoką ir išsikėlėme tikslus.

Kartu su kosmetikos ir kūno priežiūros priemonių tiekėjais „Lidl“ susitarė dėl toliau nurodyto tikslo:

Atsisakyti naudoti mikroplastikus mūsų privačių prekių ženklų kosmetikos ir kūno priežiūros priemonėse iki 2021 m. pabaigos, jeigu sintetinių polimerų atsisakymas neturi neigiamos įtakos produkto savybėms ir (ar) saugai.

Turime omenyje mažesnes kaip 5 milimetrai abrazyvinį efektą turinčias šių plastikų daleles: poliamidas (PA), polietilenas (PE), polietilentereftalatas (PET), poliesteris (PES), poliimidai (PI), polipropilenas (PP), poliuretani (PUR).

Sakydami, kad „sudėtyje nėra mikroplastiko“ („formulation without microplastics“), turime omenyje neįvairius, sintetinius polimerus*, kurie yra kieti, disperguoti (išsklaidyti), gelio pavidalo, ištirpinti arba skysti. Jiems mes visų pirma priskiriame poliakrilatus (pvz.: acrylate kopolimerus, akrilatus kryžminius polimerus, poliakrilatus, karbomerus, polimetilmetakrilatą, poliakrilamidus), polikvaterniumą, polistirenus, silikonus (pvz.: metikoną, dimetikonolą, kitus siloksanus ir silanus), PEG > 35, PPG >50, polivinilus (pvz.: polivinilpirolidonus (PVP)), polilaktido rūgštis (PLA), etileno-vinilacetato kopolimerus.

* Sintetiniai polimerai yra sujungiami iš monomerų junginių vykstant cheminėms reakcijoms į polimerų makromolekules. Jų nereikėtų painioti su pusiau sintetiniais polimerais, kurių pagrindą sudaro natūralūs polimerai, pavyzdžiui, celiuliozė, ir kurie yra chemiškai modifikuojami.

2. Taikymo sritis

Ši rašytinė pozicija taikoma visoms „Lidl“ privačių prekės ženklų kosmetikos ir kūno priežiūros priemonėms.

3. Mūsų priemonės ir veiksmai

„Lidl“ kosmetikos priemonėse dažniausiai randama kietojo mikroplastiko, kurio pagrindą sudaro polietilenas (PE), polipropilenas (PP), polietilentereftalatas (PET), polivinilchloridas (PVC), piliamidas (PA), polistirenas (PS) ir poliuretanas (PU).

Todėl, pavyzdžiui, kietasis mikroplastikas, kurio pagrindą sudaro polietilenai (PE) ir polipropilenai (PP), įvairiuose šveitikliuose yra keičiami pemzos dalelėmis (perlitu) arba bambukų dalelėmis (Bambusa Arundinacea Stem Powder).

Mes taip pat mąstome apie tolimesnius žingsnius. Artimai bendradarbiaudami su savo tiekėjais, stengiamės surasti tinkamų pakaitalų kitiems sintetiniams polimerams, pavyzdžiui, polimetilmetakrilatui (PMMA) ir politetrafluoretilenui (PTFE), kurie naudojami kaip bazės sudedamosios dalys, suteikiančios tekstūros, bei stirenų / akrilatų kopolimerai, kurių pasitaiko daugelyje produktų, pavyzdžiui, drumstikliuose. Alternatyvios medžiagos turi būti visų pirma analizuojamos ir vertinamos atsižvelgiant į įvairių veiksnių visumą, pavyzdžiui, saugumą, suderinamumą su aplinka, veiksmingumą ir technologinį pritaikomumą.

„Lidl Lietuva“ specialių pasiūlymų metu siūlo savo privačių prekės ženklų priemones, kurios pažymėtos NATRUE kokybės ženklu. Tai yra natūralios ekologiškos kosmetikos sertifikavimo ženklas. Jose nenaudojamos jokios sudedamosios dalys, kurių pagrindą sudaro mineralinė alyva, tad nenaudojami ir mikroplastikai. Ateityje norime dar labiau išplėsti šį asortimentą.

„Lidl“ tiekėjai, pasirašydami sutartis, įsipareigoja laikytis mikroplastikui nustatytų reikalavimų.

Apie pažangą ir naujienas, susijusias su mikroplastiku, „Lidl“ informuoja klientus išleisdama tvarumo publikacijas, pavyzdžiui, pateikdama tvarumo ataskaitą arba informaciją savo interneto puslapyje.

4. Organizacijos ir ženklimas

NATRUE standartas

NATRUE standartas natūralioms ir ekologiškoms kosmetikos priemonėms buvo sukurtas 2008 m. Priemonės, kurios sertifikuojamos pagal NATRUE programą, atitinka aukštus natūralios ir ekologiškos kosmetikos standartus. NATRUE sertifikuotas priemonės be vandens sudaro tik natūralios medžiagos, į natūralias panašios ir natūralioms identiškos medžiagos.

Be mikroplastiko

Kad „Lidl“ klientai aiškiai matytų, kokiose priemonėse nėra mikroplastikų, „Lidl“ kosmetikos ir kūno priežiūros priemonėms sukūrė ženklimą „Sudėtyje nėra mikroplastiko“ („Formulation without microplastics“). Jau dabar daugelis šios srities priemonių yra be mikroplastiko,

o aiškus ženklimas padidins skaidrumą vartotojams.

5. Šaltiniai

¹ Fraunhoferio aplinkos, saugos ir energetikos technologijų institutas (UMSICHT) - „Plastikai aplinkoje: mikro- ir makroplastikas“.

Žr. adresu:

<https://www.umsicht.fraunhofer.de/content/dam/umsicht/de/dokumente/publikationen/2018/ku-nststoffe-id-umwelt-konsortialstudie-mikroplastik.pdf>

² „Mikroplastiko koncentracijos žmogaus išmatose vertinimas: bandomojo tyrimo preliminarūs rezultatai“ – Philipp Schwabl, Bettina Liebmann, Sebastian Köppel, Philipp Königshofer, Theresa Bucsics, Michael Trauner, Thomas Reiberger, pristatyta 2018 m. spalio 24 d. „UEG Week 2018“ (Viena) metu.